

1. De ce tip de protecție jurisdicțională pot beneficia în țara dumneavoastră dacă sunt victimă a unor încălcări ale drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor? Această protecție include acordarea de compensații?

Măsurile reparatorii pentru încălcări ale drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor sunt dispuse de instanțe, și anume de instanțele competente în materie civilă, penală, administrativă și de dreptul muncii, ținând seama de tipul de încălcare în cauză. Această protecție poate lua forma introducerii unei acțiuni sau a unei plângeri la organele de urmărire penală sau la parchet (*Ministério Público*). În cadrul unei astfel de acțiuni, pârâtului i se poate cere să furnizeze ceva, să facă ceva, să se abțină de la un act contrar legii sau să tolereze un anumit act, precum și să repare daunele sau prejudiciul moral suferite ca urmare a comportamentului pârâtului. Codul penal al Portugaliei (*Código Penal*) prevede răspunderea persoanelor juridice în cazul anumitor infracțiuni și în anumite circumstanțe.

Procedurile care reglementează obținerea de despăgubiri sunt prevăzute de dreptul procesual în materie civilă, penală, administrativă și în materia muncii.

2. Există norme specifice privind gravele încălcări ale drepturilor omului? Normele respective se aplică infracțiunilor împotriva mediului sau formelor grave de exploatare a forței de muncă?

Nu există un set specific de norme naționale pentru încălcările grave ale drepturilor omului. Cu toate acestea, în cazul în care o astfel de încălcare constituie infracțiune sau contravenție, stabilirea sancțiunii aplicabile sau valoarea acesteia se stabilește în condițiile unei evaluări a gravității încălcării în cauză. Acest lucru este valabil în cazul infracțiunilor împotriva mediului și al formelor grave de exploatare a forței de muncă.

3. Sunt victimă a unei încălcări a drepturilor omului care este consecința activităților unei corporații transnaționale europene și a fost comisă în afara Uniunii Europene. Am acces la instanțele din țara dumneavoastră dacă nu sunt cetățean al UE sau nu locuiesc în UE? Ce condiții trebuie să îndeplinesc pentru a denunța încălcarea drepturilor mele? Unde pot găsi eventuale informații suplimentare?

În dreptul civil, se aplică normele prevăzute în Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [cunoscut sub denumirea „Regulamentul Bruxelles I (reformare)”] și în Convenția de la Lugano.

În temeiul Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor respectivului stat membru, iar o societate (sau altă persoană juridică) este considerată a fi domiciliată în locul în care aceasta își are sediul statutar, administrația centrală sau punctul principal de activitate. Acestea fiind spuse, sunt prevăzute norme speciale de competență în anumite materii, în special în materie de răspundere civilă, delictuală sau cvasidelictuală, asupra cărora este competentă instanța de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă. Convenția privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (Convenția de la Lugano) prevede norme identice.

În cazul în care o societate nu își are domiciliul în Uniunea Europeană sau într-un stat parte la Convenția de la Lugano, instanțele portugheze pot dobândi competență în temeiul dreptului procedural portughez în materie civilă. Acesta este cazul în care dreptul invocat nu poate fi pus în aplicare decât prin intermediul unei acțiuni introduse la o instanță portugheză (de exemplu, atunci când în urma combinării normelor privind competența jurisdicțională internațională se ajunge la o situație în care nu există o instanță competentă să soluționeze litigiul) sau atunci când este foarte anevoios pentru reclamant să introducă o acțiune în străinătate și există un factor de legătură important de ordin personal sau patrimonial între obiectul litigiului și sistemul juridic portughez. În cauzele de drept penal se aplică normele de competență care decurg din Codul penal. Prin urmare, cu excepția cazului în care există un tratat internațional sau o convenție internațională cuprinzând dispoziții contrare, principiul general aplicabil este cel conform căruia pentru faptele săvârșite pe teritoriul Portugaliei, precum și pentru faptele săvârșite la bordul navelor sau aeronavelor sub pavilion portughez, se aplică dreptul penal portughez, indiferent de cetățenia autorului infracțiunii. Acestea fiind spuse, cu excepția cazului în care există un tratat internațional sau o convenție internațională cuprinzând dispoziții contrare, dreptul penal portughez se poate aplica faptelor săvârșite în afara teritoriului național în anumite circumstanțe sau atunci când respectivele fapte se referă la anumite infracțiuni. În ceea ce privește infracțiunile în care sunt implicate persoane juridice, săvârșite în afara teritoriului național, dreptul portughez se aplică numai atunci când faptele sunt săvârșite de o persoană juridică sau împotriva unei persoane juridice care își are sediul statutar pe teritoriul Portugaliei, indiferent dacă victima este sau nu cetățean al UE sau locuiește ori nu în UE.

4. Instituția Avocatului Poporului/Ombudsmanului, organismele de promovare a egalității sau instituțiile naționale de apărare a drepturilor omului pot sprijini victimele încălcărilor drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor și comise de corporații transnaționale europene în afara Uniunii Europene? Pot aceste organisme să desfășoare investigații cu privire la cazul meu dacă nu sunt cetățean al UE sau nu locuiesc în UE? Există în țara dumneavoastră și alte servicii publice (cum ar fi Inspecția Muncii sau Agenția de Protecție a Mediului) abilitate să desfășoare investigații cu privire la cazul meu? Unde pot găsi informații cu privire la drepturile mele?

Intervenția Ombudsmanului, a organismelor de promovare a egalității [Comisia pentru egalitate în muncă și ocuparea forței de muncă (*Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego -CITE*)], a Comisiei pentru cetățenie și egalitatea de gen (*Comissão para a Cidadania e Igualdade de Género -CIG*), a [Inspecției Muncii](#) și a [Agenției de Protecție a Mediului](#) se limitează la încălcările legislației naționale care au loc pe teritoriul Portugaliei. Faptul că o victimă a unei încălcări a drepturilor omului comise de o corporație transnațională europeană în afara Uniunii Europene (UE) nu este cetățean al UE sau nu locuiește în UE nu prezintă relevanță pentru a determina o intervenție din partea acestor organisme.

5. Țara dumneavoastră impune corporațiilor transnaționale europene obligația de a institui mecanisme de tratare a plângerilor sau de a propune servicii de mediere pentru încălcările care sunt consecința activităților comerciale desfășurate de respectivele corporații? Aceste obligații se aplică și încălcărilor care au avut loc în afara Uniunii Europene? Cine este responsabil cu monitorizarea acestor activități în țara dumneavoastră? Sunt disponibile rapoarte publice care oferă informații cu privire la funcționarea sistemului?

Nu există nicio obligație legală în sensul elaborării unor astfel de rapoarte. Cu toate acestea, în cadrul Orientărilor OCDE pentru întreprinderile multinaționale, punctul de contact național (PCN) pentru aceste orientări, sub coordonarea Direcției Generale pentru Activități Economice (*Direção-Geral das Atividades Económicas - DGAE*) și a Agenției pentru Investiții și Comerț Exterior din Portugalia (*Agência para o Investimento e Comércio Externo de Portugal - AICEP Portugal Global*), oferă o platformă (extrajudiciară) de mediere și conciliere pentru soluționarea plângerilor care vizează cazuri de pretinsă

nerespectare a orientărilor, formulate împotriva întreprinderilor. Astfel, orice persoană fizică sau organizație care consideră că acțiunile sau activitățile unei întreprinderi multinaționale nu respectă orientările, poate înainta o plângere oficială la PCN din una din țările în care întreprinderea își desfășoară activitatea. Mai multe informații, inclusiv rapoartele anuale ale PCN privind aplicarea orientărilor OCDE, se pot găsi [aici](#).

6. Beneficiez de drepturi specifice dacă sunt o victimă vulnerabilă care urmărește să obțină măsuri reparatorii pentru încălcări ale drepturilor omului legate de activitățile întreprinderilor? Pot avea acces la asistență judiciară și în ce condiții? Ce cheltuieli vor fi acoperite de asistența judiciară? Am acces la asistență judiciară în aceleași condiții dacă nu sunt cetățean al UE și nu locuiesc în UE?

Potrivit articolului 67-A din Codul de procedură penală (*Código de Processo Penal*):

„a) «victimă» înseamnă:

i) o persoană fizică care a suferit un prejudiciu, printre altele, de ordin fizic, psihologic, emoțional sau moral sau un prejudiciu patrimonial, cauzat în mod direct de un act sau de o omisiune în cadrul săvârșirii unei infracțiuni;

ii) membrii familiei unei persoane al cărei deces a fost cauzat în mod direct de o infracțiune și care au suferit prejudicii în urma decesului persoanei respective;

b) «victimă deosebit de vulnerabilă» înseamnă o victimă care este deosebit de vulnerabilă, printre altele, ca urmare a vârstei, a stării de sănătate sau a handicapului său și a faptului că tipul, nivelul și durata victimizării au cauzat prejudicii cu consecințe grave asupra bunăstării psihologice sau asupra condițiilor de integrare socială a victimei;

c) «membri ai familiei» înseamnă soțul/soția victimei sau persoana care locuiește în coabitare cu aceasta, rudele apropiate și frații/surorile victimei, precum și persoanele aflate în întreținerea financiară a victimei;

d) «copil» înseamnă orice persoană care nu a împlinit 18 ani.”

Unul dintre drepturile consacrate în Statutul victimei, aprobat prin Legea nr. 130/2015 din 4 septembrie 2015, este dreptul la asistență judiciară, cadrul legislativ în acest sens fiind stabilit prin Legea nr. 34/2004 din 29 iulie 2004. În ceea ce privește asistență judiciară, consultați [pagina](#) relevantă a portalului european e-justiție.

Ultima actualizare: 07/04/2024

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.